

SMÅKRYP OG SMÅFOLK

SMÅKRYP OG SMÅFOLK

LÆRELEKER FOR BARNEHAGER

SMÅKRYP OG SMÅFOLK - Læreleker for barnehager

Utgiver: La Humla Suse ©, 2026

Leker og lyrikk: Synnøve Borge

Introduksjon og aktiviteter: Monica Marcella Kjærstad

Illustrasjoner: Nina Marie Andersen

Tegneserier: Randi Maria Borge

Fotografier: Geir Dokken

Design og layout: Frauke Heivand og Emilie Risdal Danielsen

Trykket av HBO Grafisk på PaperWise - papir laget av landbruksavfall

Heftet er utviklet og trykt med midler fra Sparebankstiftelsen DNB

Kontakt oss på post@lahumlasuse.no - www.lahumlasuse.no

Instagram: [la.humla.suse](https://www.instagram.com/la.humla.suse) Facebook: [LaHumlaSuse.no](https://www.facebook.com/LaHumlaSuse.no)

INTRODUKSJON

HVORDAN BRUKE HEFTET

Heftet er delt inn etter årstider, hvor hver årstid har to temasmåkryp. For hver årstid presenteres vers og leker til samlingsstunden inne, og aktiviteter som er morsom å gjennomføre utendørs. En egen turside inneholder tips til samtale og tankespinn rundt småkryplivene, og hver årstid avsluttes med forslag til en fellesaktivitet.

Vi tar utgangspunkt i småkrypenes sanser og bevegelser, samt mat, bolig og utvikling i svært grove trekk, for at det skal bli lett å leve seg inn i universet nedi jorda, under steinen, oppetter stengelen og i toppen av blomsterkronen.

Heftet inneholder QR-koder som viser vei til instruksjonsvideoer, utskriftsbare PDF-er og andre ressurser som til enhver tid vil være tilgjengelig på www.lahumlasuse.no

OM PROSJEKTET

«Småkryp og småfolk» er et prosjekt av La Humla Suse i samarbeid med forfatter og naturfagspedagog Synnøve Borge, fotograf Geir Dokken, samt illustratørene Nina Marie Andersen og Randi Maria Borge. Prosjektet er støttet av Sparebankstiftelsen DNB.

Vi blir veldig glade for tilbakemeldinger, bilder og gode formuleringer rundt temaet fra barnemunn. Hvis dere deler i sosiale medier, tagg oss gjerne. Vi ønsker å spre det viktige engasjementet som har et positivt bidrag til livskvaliteten både for små folk og små kryp – nå og inn i fremtiden.

Lykke til og la oss høre fra dere!

Skann QR-koden for digital utgave av heftet

ÅRSHJUL

Om **våren** våkner alt til liv, og dyrene er ivrige etter å finne mat og bolig.

På tide å lære navnet på noen vårbloster? En gul og en hvit kanskje?

Eller legge merke til at humler kan ha forskjellig fargemønster?

Om **forsommeren** ser vi meitemark på bakken etter regnvær.

Når vi løfter på steiner, kan vi finne tusenbein og løpebiller.

Noen småkryp kan vi holde i hånden: Forsiktig, så vi ikke skader bein og følehorn!

Om **sommeren** modnes frukt og bær.

Barna til småkrypene lever som larver på blader eller bittesmå edderkopper på ryggen til ulveedderkopp-mammaen sin.

Mot **sensommeren** senker naturen pulsen.

Vi smaker på frukt og bær og kan se andre dyr som spiser det samme som oss; både veps og sommerfugler kommer på halvspist frukt som blir liggende.

Når **høsten** kommer, forbereder naturen seg på dvale.

Plantene lager frø som skal hvile i jorda.

Mange smådyr graver seg ned eller finner seg hvilesteder i sprekker og i tørre plantedeler.

Vinteren er tiden for å lese om småkryp, tegne og modellere og glede seg til neste sesong!

BLI KJENT MED SMÅKRYP

Småkryp er bittesmå dyr, mye mindre enn en mus. De lever over alt rundt oss. Noen har seks bein, noen har åtte, noen har ingen og noen har over hundre bein! De kryper, kravler, flyr og bukter seg rundt oss og under beina våre.

Humler og andre bier tar med seg saft og pollen hjem til larvene slik at de også får mat. Noen bærer pollen på beina og noen på magen!

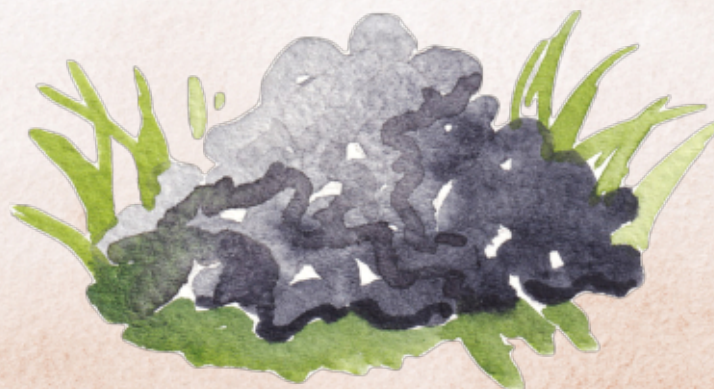
Meitemarken eter alt som visner og faller på bakken. Når meitemarken bæsjer, lager den jord. Gangene den graver gir luft til plantenes føtter – unnskyld røtter!

Løpebiller sover under steiner om dagen og er våkne om natta. Billene har et hardt skall og kjever som en liten løve. Har dere sett en i sandkassa?

Ulvededderkopp er våken om dagen. Den har åtte øyne som ser alt som beveger seg, og åtte kjappe bein! De som vil slippe unna en ulvededderkopp må være flink til å gjemme seg.

Saksedyr kryper både på bakken og på planter. De spiser alt mulig rart, også rusk og rask. Saksedyr har vakre vinger gjemt under skallet, og du kan se på «saksen» på rompa om det er en gutt eller jente!

Neslesommerfuglmammaen passer på at barna hennes får den maten de liker best og legger eggene sine på deilig brennesle. Når eggene klekker kryper det ut små larver som eter og vokser. De skifter hud og får fargemønster og pigger før de blir vakre sommerfugler.

SMÅKRYP DERE KAN FINNE I BARNEHAGEN

Neslesommerfugl

Løpebille

Meitemark

Skrukketroll

Saksedyr

Humle

Marihøne

Skolopender

Hagesnegle

Ulvededderkopp

Husflue

Vevkjerring

Tusenbein

VÅR

TEMA: HUMLE OG NESLESOMMERFUGL

SAMLINGSSTUND

HUMLA VÅKNER

INTRODUKSJON

Forberedelser: Barna får tegnet/tusjet en dronninghumletommel, med krone. I den andre håndflata får de tegnet en gul sol.

Alle sitter i ring. Leder hjelper barna med å legge humletommel inni lukket knyttneve med håndbak opp. Se QR-kode på siste side for videogjennomgang av dikt med bevegelser.

Diktet som leses høyt står til venstre og instruksjoner står til høyre. Gjenta gjerne aktiviteten flere ganger.

(roe barna, si at dronninghumla ligger der og sover ...)

*Vinteren er ikke over,
dronninghumla sover.*

(si hysj, og peke på håndbaken humla sover under)

*Se, sola stiger på himmelen opp
og stråler med sin varme kropp!*

(føre solhånda med sprikende fingre opp i en stor bue)

*Endelig! Vinteren er over!
Men humla ligger fortsatt og sover?*

(riste på hodet, se på håndbaken med store øyne)

*Hør fuglene synger,
og gåsunger gynger
bli med du og, da!!*

(nebbe med tre fingre på solhanda)
(veive solhånd fra side til side)
(banke på håndflaten med gåsungeknoken?)

Men humla sover og sover ...

(riste på hodet, se på håndbaken med store øyne)

*Da kommer det et saksedyr,
en sur og lei seg liten fyr.*

(lage saks med to fingre på solhanda)
(alle ser lei seg ut)

*Han kryper ned til humla,
som ligger der og hviler,
og kjenner noe kiler
i fjeset, hun må, hun må, hun må ... NYSE!*

(presse saksedyrsaksa inn i humlehulen)

*ATSJOO!!!! NÅ VÅKNER ENDELIG HUMLA!
-helt fortumla!
FLY HUMLE, FLY!!!!*

(sprette humlefingeren opp av neven)
(slippe barna løs i en skeiv humleflukt)

QR-kode.
Videoinstruksjon til
Humla våkner!

SAMLINGSSTUND

LEKE NESLESOMMERFUGL

Kanskje den overvintrer i uteboden i barnehagen?

INTRODUKSJON

La barna leve seg inn i livssyklusen til neslesommerfuglen mens diktet leses høyt. Gi dem muligheten til å studere illustrasjonene som viser hver fase av livssyklusen (egg, larve, puppe og voksen). Diktet står i kursiv, og tilleggsinformasjonen er i parentes.

Vinter

*Kaldt, kaldt, over alt,
henge, henge, hele dagen,
fire vinger over magen.*

*Du sover, og du sover
helt til vinteren er over.*

Vår

*Kjenner du at sola varmer?
Strekk på dine vinge-arme!
FLY!!!*

(En neslesommerfugl elsker å legge egg på BRENNEBLADER!)

Vår-Sommer

*HOKUS POKUS FILIOKUS!!
Nå er du et egg under brennesleblad,
en neslesommerfugl la det i stad.*

*Der må du henge en stund,
så nå kan du ta deg en blund.*

Sommer

Kryp!

*Ut av egget, sultne larve, spis og spis og spis!
Spis brennesleblader, spis massevis!
(la ungene få bruke mye tid på å spise)*

*Spis deg stappmett, tung og lat,
Til du ikke orker (mere) mat!*

*Lage sovepose rundt deg selv,
krype inn og si farvel?*

*Du må henge der en stund,
så nå kan du ta en blund.*

*Mens du sover, blir du bløt.
Du blir rett og slett til grøt!*

*Men det ender ikke tragisk
Det er nå det skjer noe magisk!!!*

*Kjenn at soveposen sprekker
Og ut kommer du, en lekker
NESLESOMMERFUGL!!!*

HIPP HURRA!

FLY DEG EN TUR!!!

UTELEK

BOMBUS; BOMBUS

INTRODUKSJON

Ungene skal være humledronninger. Bombus er det latinske navnet for humle. For å gjøre leken ekstra morsom anbefaler vi at det lages en saftstasjon med gul saft i små pappkopper. Diktet som leses høyt står til venstre og instruksjoner står til høyre.

Bombus, bombus, bumblebie

nå må du våkne i vinterhiet!

(dronninghumlene sover ...)

Bombus, bombus, nå må du høre!

Våren er her, du har mye å gjøre!

(dronninghumlene våkner i hvert sitt lille hi og setter seg opp)

Bombus, bombus, dronninghumla,

trøtt og sur og helt fortumla.

(dronninghumlene er sure)

Bombus, bombus, dronninghumle

fuglene synger, du må ut og brumle!

(dronninghumlene kryper ut, strekker på armene)

Bombus, bombus, se hva du fant:

Gåsunger, humle-restaurant!

(dronninghumlene bruker armene som om de flyr, til en «selje-stasjon»)

Bombus, bombus, humledronning

seljesaft blir humlehonning.

(dronninghumlene bruker tungene og lepper i seg gul saft)

Bombus, bombus, bumblebie,

klar for å lage det store hiet!

(etter påfyll av seljesaft har dronninghumlene masse energi, de flyr energisk rundt)

HUMLE-ÅRET

FORTELL OM DET DU SER

PÅ TUR

Lytt etter humledronninger, se etter knopper, vårbloster og gåsunger.

Finn gåsunger både med og uten pollen. Ta på og kjenn den myke «pelsen», få pollen på fingertuppen.

Se etter en fin rot eller stein til å ha i pallekarmhagen, men sjekk at det ikke allerede er noen dyr som bruker den. Prat gjerne om det dere finner.

GØY Å VITE

Alle humler vi ser om våren er dronninger!

Når de flyr fra side til side nede langs bakken eller oppetter husvegger leiter de etter et sted å lage hus. Humler lever sammen i familier og huset heter «humlebol».

Der bor dronningen med alle barna sine. Babyhumler er hvite larver uten øyne og bein og de får mat og stell av de voksne humlesøstrene sine. Guttehumlene gidder ikke hjelpe til. De vil heller fly til blomsterenga for å spise og finne seg kjæresten!

GRUBLERI OG TANKESPINN

Hvorfor har noen dyr og blomster pels?

Hvorfor lager blomstene blomstersaft/nektar?

AKTIVITET

LAG EN SMÅKRYPHAGE

Små dyr kan by på store opplevelser og trenger ikke stor plass. I en pallekarm kan vi skape et hjem for dem som trives i jorda, på bakken, oppover blader og stengler, og helt opp i toppen der plantene serverer blomsterstøv og blomstersaft til småkrypene. Denne pallekarmhagen kan bli til et rikt jordliv med flerårige vekster som utfyller hverandre gjennom sesongen og hvor noen av dem også byr på smaksopplevelser for oss på to bein.

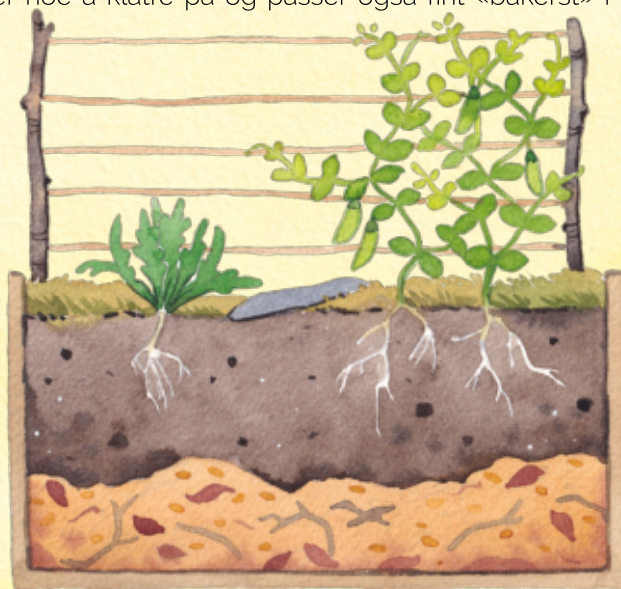
FYLL PALLEKARMEN

Nederst: Dekk bunnen med små kvister og løv, men også opprevne eggekartonger eller pappesker uten trykk er fint. Dette brytes langsomt ned og bringer struktur, luft og mikroorganismer til jorden.

Vekstlag: Beregn ca. 200 liter tørvfri jord per pallekarm. Kompost kan også blandes inn.

Planter (se neste side): Store, flerårige planter/busker kan gjerne plasseres i midten eller i bakkant av kassen. Erter og bønner trenger noe å klatre på og passer også fint «bakerst» i karmen. Disse plantene får ofte besøk av insekter med ekstra lange tunger, som sommerfugler og hagehumle. Blomkarse vokser krypende, og er derfor fin å så rett innenfor framsiden av karmen. Klatrestativ til plantene kan lages av hyssing og noen lange pinner dere finner på tur.

Jorddekke: Holder på fuktigheten, gir ekstra næring, hindrer ugress og gir fine gjemmesteder for nyttige småkryp. Løv, gressklipp og kanskje en fin, flat steinhelle eller andre steiner og røtter som kan løftes på uten at det skader plantene.

PLANTER MED ULIK BLOMSTRINGSTID

BLOMSTRING I SMÅKRYPHAGEN

Vår: Krokus og påskeliljer (De settes høst og blomstrer vår. Kommer tilbake år etter år.)

Forsommer: Blåbær, jordbær, sukkererter og gressløk.

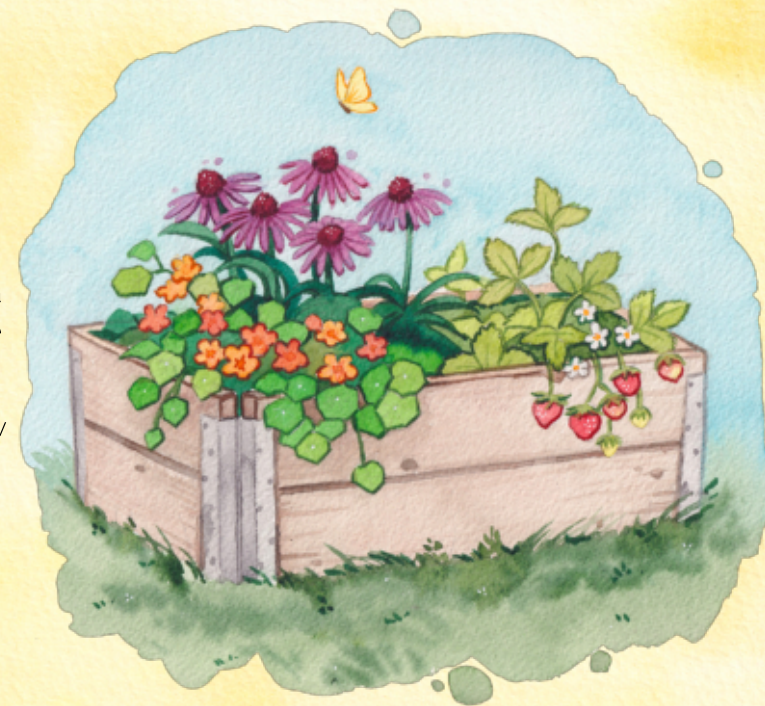
Sommer: Blomkarse, ringblomst, ruccola, krydderurter som oregano, timian og lavendel.

Sensommer/høst: Jordskokk, sommerfuglbusk, kornblomst, solhatt og kattehale.

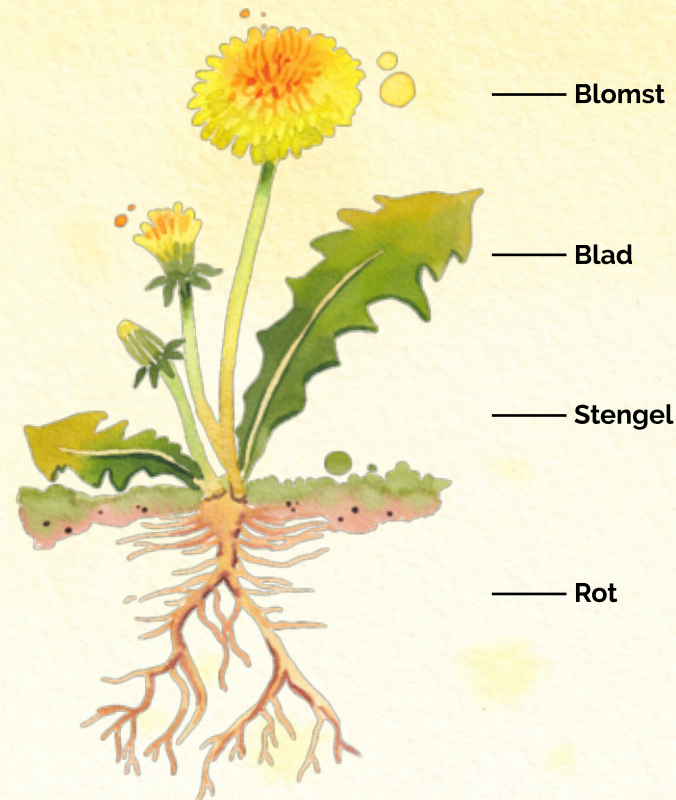
Enkelte ettårige vekster kan såes av barna direkte i karmen eller såes inne først. Store frø er fine å så for små hender: blomkarse, solsikker, ringblomster, erter og bønner. Knoller av jordskokk og høstløk i ulike størrelser er også spennende å kjenne på og utforske med hendene.

Tenk gjennom: Er det planter som trenger mye lys? Hvor høye blir plantene (står ofte på frøposen)? Hvor kommer barna til, slik at de kan vanne plantene? Hvor er det lettest for barna å oppleve livet i plantekarmen? Hvilke regler skal vi ha i hagen?

Har dere seljetrær i eller i nærheten av barnehagen? Seljebloster, «gåsunger», er humlenes viktigste mat på våren, så ta godt vare på selja! Kanskje ser dere vårens første humler surre oppe i trekronen?

PLANTER OG SMÅKRYP

Planter og småkryp har levd sammen i flere millioner av år. Til og med før dinosaurene!

De samarbeider og er avhengige av hverandre. Blader, røtter, blomst og stilk er mat for mange av småkryp, mens småkrypene hjelper plantene å vokse, lage frø og passer på dem som små gartnere.

Blomstene lager saft (nektar) og blomsterstøv (pollen) som mange småkryp elsker å spise. Når småkryp kommer på besøk i blomstene og slurper saft og spiser blomsterstøv, drar de med seg blomsterstøv videre til neste blomst.

Dette kalles bestøving, og det er slik plantene lager frø, frukt og grønnsaker som vi kan spise.

FORSOMMER

TEMA: MEITEMARK OG MARIHØNE

SAMLINGSSTUND

MILLE MULLE MEITEMARK

Mille Mulle meitemark
lager hull i hagen din,
graver ganger over alt
med seg sjøl som gravemaskin.

Mille Mulle meitemark,
med mage som en myk tunell,
spiser alt av løv og rask,
tror det smaker karamell.

Mille Mulle meitemark,
er gartner i vår hagejord.
Fikser både luft og mat,
så alle planter gror.

Mille Mulle meitemark,
kan være både mor og far.
Med tjue egg i beltet sitt
så blir hen stolt og rar.

Mille Mulle meitemark,
med hundretusen børstebein,
og masse muskler under huden,
er hen aldri sein!

Mille Mulle meitemark,
liker ikke vinterkulda,
sover i en sovepose
langt der nede i mulda.

Lyst til å lage en meitemarkhånddukke?
Scan QR-koden for en strikkeoppskrift.

UTELEK

VÅKNE NÅ!

Barna får være forskjellige småkryp som må løpe fra et insektsetende rovdyr. "Våkne nå" følger de samme reglene som leken "haien kommer".

Velg gjerne et rovdyr sammen med barna. Hvilke dyr spiser insekter? Hvordan beveger de seg? Lag en lite rim for rovdyret sammen! Eksempler på rovdyr: piggsvin, kjøttmeis, ørret, øyenstikker og ulveedderkopper.

Leder roper, og da våkner barna og beveger seg som det dyret de er. Gjør gjerne en overunde først.

Humle, humle!

Nå kan du krype fram fra ditt skjul:

Varm,
vinglete,
og kul!
VÅKNE NÅ!

Sommerfugl, sommerfugl!

Nå kan du krype fram fra ditt skjul:

Orange,
blå,
og kul
VÅKNE NÅ!

Meitemark, meitemark!

Nå kan du krype fram fra ditt skjul:

Myk,
fuktig,
og kul!
VÅKNE NÅ!

Marihøne, marihøne!

Nå kan du krype fram fra ditt skjul:

Rød,
rund,
og kul!
VÅKNE NÅ!

Alle barna løper nå i ring rundt rovdyret som ligger i midten og sover.

Leder roper, og rovdyrene våkner. Alle småkrypene må løpe hjem før de blir spist!

De som blir tatt blir rovdyr på neste runde.

SAMLINGSSTUND

MARIHØNE, MARIHØNE, PRIKK, PRIKK, PRIKK!

Min hage er full av marihøner

Min hage er full av sannhet og skrøner:

Her kommer en rød en,
en kjent svart og rød en!

«Jeg vet jeg har prikker,
Det er 7, jeg er sikker.»

Sier hun bare.

Jeg prøver å svare,
men rekker det ikke
før blikket

stopper på enda en art
og dette er rart:
for denne har 5!

Jeg telte da dem,

før hun og forsvant!

Og dette er sant:

Nå kommer den siste,
det var det jeg visste.

At nå mangler vi jo
hun som har 2!

2 prikker på ryggen,
hun kom ut av skyggen,
men hvor dro hun hen? På besøk til en venn?

Ikke lett å spore,

men det siste ordet

om at alle mine høner
heter Mari? Det er sant!

Og at her er ingen skrøner,
om jeg juger litt iblant ...

Marihønepuppe

Marihønelarve

LAG DIN EGEN MARIHØNE

Bruk et halvt eple som et stempel og bruk rødmaling til å stemple kroppen til marihøna på et ark. Mal deretter på et sort hode og bruk en finger dyppet i sort maling til å gi marihøna prikker!

PÅ TUR

Hvilke dyr ser man når det regner og er overskyet, og hvilke dyr ser man når det er sol?

Hvem gjemmer seg for lyset og hvem liker det?

Løft på steiner og røtter. Sitt stille ved en blomst og se om noen insekter kommer på besøk.

GØY Å VITE

Meitemarken puster med huden og tåler ikke sollys.

Humler ser etter gule, lilla, blå og hvite farger for der vet de at de kan finne mat. Humler ser ikke rødt.

Småkryp har mange ulike typer kropper. Noen har både bakkropp, mellomkropp og hode (maur og humle). Noen har bare kropp og hode (edderkopp). Noen har hode og kropp i ett (vevkjerriner og meitemark).

GRUBLERI OG TANKESPINN

Hvordan finner dyr som ikke har øyne ut hvor de skal?

AKTIVITET

LAG FRØBOMBER

Vi har godt av å få jord på hendene. I jorda finnes et skattkammer av frø. Vi kan lage jord- og leirekuler med frø i, som kalles frøbomber.

Frøbombene kastes på bakken og begynner å spire når de får lys og vann.

En blomstene fra en frøbombe blir et lite fyrverkeri i gult, rødt og oransje, med frø av ringblomster, blomkarse og solsikker hvis den får næring i en krukke med jord.

Frøbomber er lette å ta vare på og kan enkelt være med barna hjem. Oppbevares tørt og mørkt i en papirpose eller litt avispapir frem til bruk.

OPPSKRIFT

- 5 deler torvfri jord
- 2 deler leire (papirleire, leirepulver eller leire du finner utendørs)
- 1 del frø (bruk gjerne det dere har, men pass på at det ikke er giftige arter eller arter med spredningsfare)
- Tilsett vann til alt henger sammen mens du knar

Rull kuler på størrelse med en bordtennisball og la tørke i sola.

SENSOMMER

TEMA: LØPEBILLE OG ULVEEDDERKOPP

SAMLINGSSTUND

ULVEEDDERKOPP

Kule ulve-edderkopp,

hvor gjemmer du din raske kropp?

Og dine åtte bein?

Ved siden av en stein?

Eller ligger du skjult i graset,

stille, uten å mase?

Åtte øyne ser

på det som skjer.

Alle smådyr må være på vakt

når ulve-edderkoppen er på jakt!

UTELEK

VIL DU VÆRE LØPEBILLE?

INSTRUKSJON

På et sted hvor det er gode løpe- og gjemme-muligheter. Barna gjør det leder sier.

*Vil du være løpebille, gjemme deg og ligge stille
når du er på vakt?*

(alle ligger stille)

*Vil du være løpebille, prompe så det lukter ille
når noen tar kontakt?*

(leder tar på noen som «promper»)

*Vil du være løpebille, lynrask som en krokodille
når du er på jakt?*

(alle løper veldig fort)

*Vil du være løpebille, løpe fort ... og ligge stille ...
I din svarte drakt.*

(leder kommanderer alle)

Løp fort!

Ligg stille!

Løp fort!

Ligg stille!

osv...

PÅ TUR

Se etter spor fra småkryp på blader og trestammer, som hull i blader eller larveganger på døde greiner.

Se etter maurtuer og edderkoppnett. Finnes det byttedyr å se?

GØY Å VITE

Alle edderkopper er rovdyr.

Insekter har forskjellig munn etter hva de spiser.

Løpebiller har kjever og spiser mindre dyr.

Sommerfugllarver har også kjever, men tygger i seg blader.

Humlelarvene blir matet med blomsterstøv som voksne søstre samler til dem. Både bier og sommerfugler har lange tunger som de slurper i seg blomstersaft med.

GRUBLERI OG TANKESPINN

Hva er det på kroppen din som gjør deg god til å spise den maten DU liker?

(tenner, hender, tunge osv.)

AKTIVITET

LAG RØRTE JORDBÆR

Sensommeren er en fin tid for å plukke bær (kanskje fra egen pallekarm).

Bær smaker ekstra godt når man har dyrket dem selv, men det er ingen skam i å fylle på med litt fra butikken.

INGREDIENSER

- 800 g jordbær
- 200 g sukker

SLIK GJØR DU

1. Start med å skylle og rense jordbærene grundig. Mos halvparten av bærene til en purè med en stavmikser. Rør inn sukkeret.
2. Resten av jordbærene kuttes i litt grovere biter. Disse røres inn i jordbærpurèen.
3. La barna spise hjemmelaget syltetøy på brødskiva.
4. Rester kan oppbevares i kjøleskapet i 3–4 dager.

Husk å takke humlene for maten!

Skann QR-koden for flere oppskrifter på insektpollinert mat

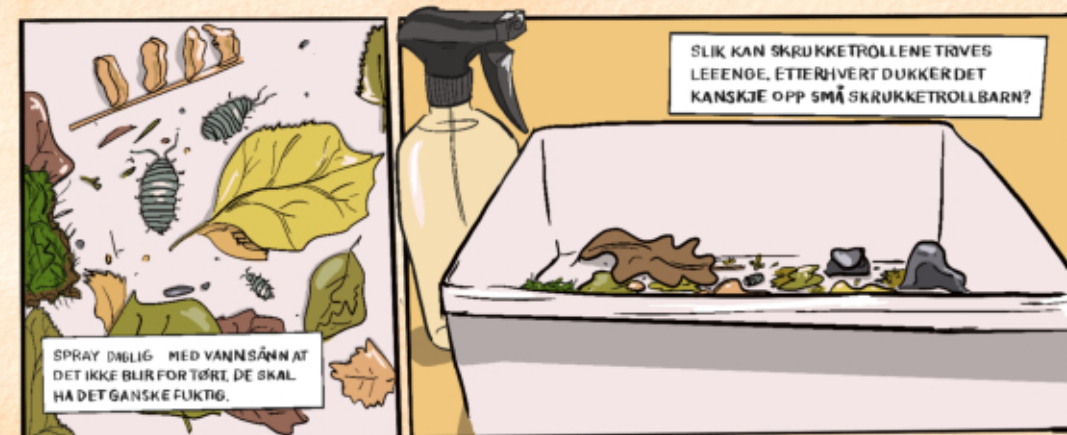
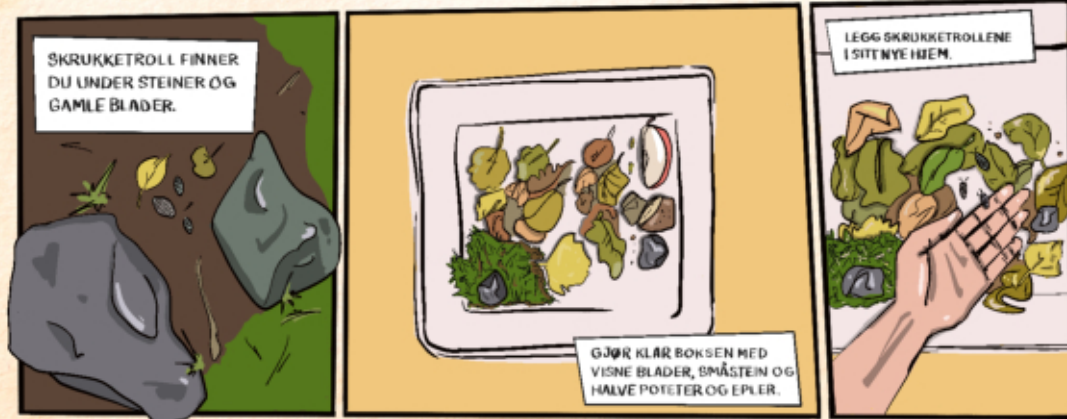

HØST

TEMA: SAKSEDYR OG SKRUKKETROLL

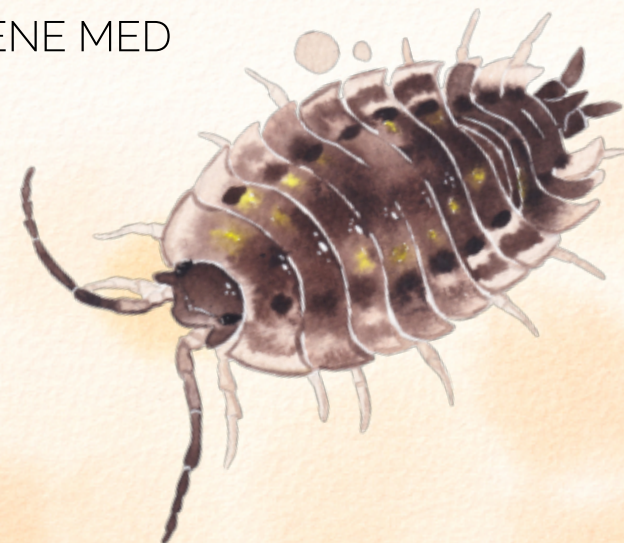
LAG ET SKRUKKETROLL-TERRARIE

AKTIVITET

UTFORSK SKRUKKETROLLENE MED FORSTØRRELSESGLASS

1. Ser du øynene? Hvor er de?
2. Hvor mange bein har skrukketrollet?
3. Hvilke farger ser du?
4. Hvordan ser skallet ut?
5. Er alle skrukketrollene like store?

TEGN DET DERE SER

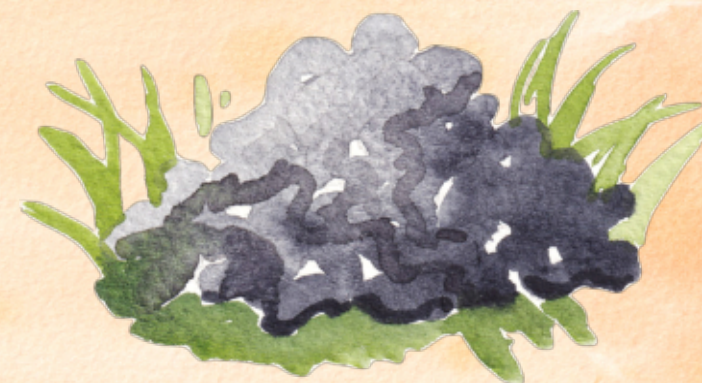
GØY Å VITE

Noen skrukketroll krøller seg sammen til en liten hard ball når de blir skremt. Det gjør det vanskeligere for andre dyr å spise dem. Krøller noen av deres skrukketroll seg sammen?

GRUBLERI OG TANKESPINN

Hvofor heter de skrukketroll? Har de andre navn?

Hva spiser de? Og hvor tror du de finner maten sin?

SAMLINGSSTUND

MAMMA SAKSEDYR

Sinna mamma saksedyr

jager ut en furten fyr.

Ut av hula med kjæresten!

Travle mamma saksedyr
legger egg før dagen gryr.

Fort, stelle og gni på alle egga!

Snille mamma saksedyr
har sultne unger, det betyr

ut å hente mat til alle sammen!

Greie mamma saksedyr
tar barna med på eventyr.

Bli med, og lær dere å jakte!

Kloke mamma saksedyr
vet hva gjemme seg betyr:

Legg dere flate under noe!

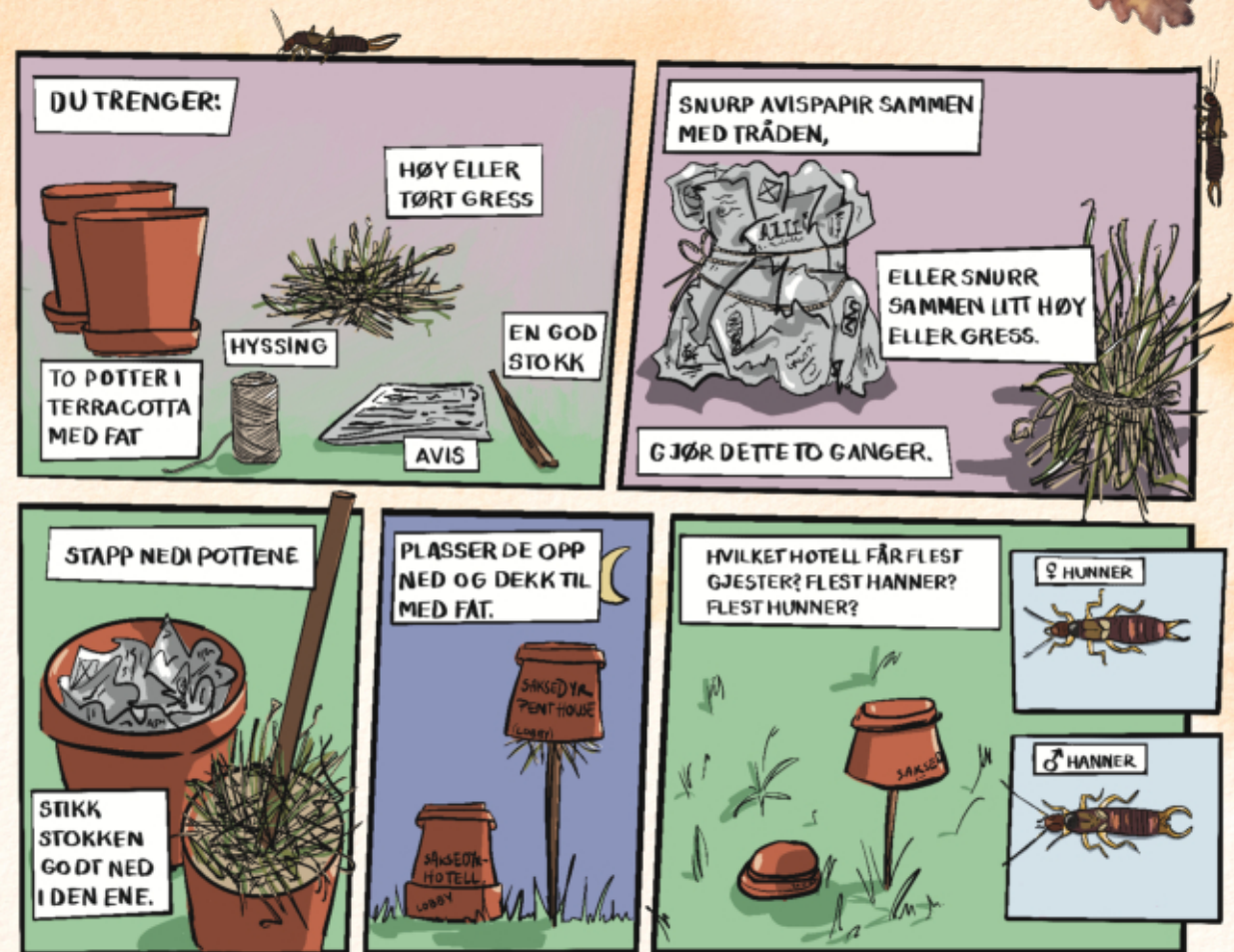
HOTELL FOR SAKSEDYR

Når saksedyr ikke er ute og jakter, liker de å gjemme seg.

Saksedyrene trives best der det er mørk og lunt. Litt som under dynen din hjemme!

Lag et gjemmested der saksedyr og andre småkryp kan søke ly.

Det er spennende å se om noen har flyttet inn etter en stund.

PÅ TUR

Undersøk hauger med løv, plukk fra hverandre stilker og se i barksprekker etter liv. Kan dere finne frø på plantene?

Ta gjerne med blader og kvister til å legge oppå jorda i pallekarmene i barnehagen. Kongler er fine «hytter» der mariehøner og saksedyr kan overvintre.

GØY Å VITE

Noen dyr liker å spise døde dyr og planter. Meitemark, saksedyr, tusenbein og skrukketroll er slike dyr.

Hos saksedyr kan du se forskjell på om det er en gutt eller jente ut fra fasongen på "saksen". Hannens sakseblad er buet, mens hunnens er rette med små kroker i endene.

GRUBLERI OG TANKESPINN

Hva skjer hvis ingen spiser visne blader på bakken?

AKTIVITET

SETTE HØSTLØK

I god tid før frosten kommer, kan dere sette blomsterløk sammen i barnehagen. Dersom dere setter løkene fra september til november, rekker de å danne røtter før det blir for kaldt.

La barna grave plantehull. Løken bør settes dobbelt så dypt som den selv er høy. Store løk settes med spissen opp, mens små løk kan strøs utover. Vanne litt i tiden etter planting, slik at de får laget røtter. Når høstregnet kommer, tar naturen over vanningen.

Selv om det er lenge til vårens blomstring, overlever løkene i den kalde jorda fordi de har en innebygget "matpakke". Det er masse næring i løkene som de tærer på gjennom de kalde vintermånedene. Når vårsola begynner å varme, vil blomstene sprette frem og gi mat til humla.

VINTER

Hvor er småkrypene nå?

PÅ TUR

Ta en nøye titt på snøen. Ser du noen bitte små sorte prikker? Noe som beveger seg? Kanskje har du funnet snølopper! Kan du se en loppe hoppe?

Det er en sjanse for at du finner større insekter som vintermygg eller et stankelben.

GØY Å VITE

Om vinteren ligger mange småkryp i dvale, og lader batteriene til en ny vår. Noen insekter trives i kulda og er vinteraktive. Særlig på milde vinterdager kommer disse krypende frem.

GRUBLERI OG TANKESPINN

Hvorfor ser vi nesten ingen småkryp om vinteren?

Hva gjør småkrypene nå? Sover de? Dro de på sydenferie kanskje?

Når tror dere vi kan se dem igjen?

AKTIVITET

SMÅKRYPMODELLERING

Modellere småkryp i plastelina!

Slik trener vi opp de bittesmå og varsomme bevegelsene som trengs for å plukke en larve fra et blad, en bille fra bakken eller et tusenbein fra komposthaugen.

Øv på å rulle kuler, lage pannekaker og pølser av klumper på størrelse med en hasselnøtt. Sett sammen til forskjellige småkryp. Lag antenner og bein av pinner eller plastelina. Skan QR koden for en instruksjonsvideo.

Lag et miljø for småkrypene i en skoese eller på et ark.

La barna finne det stedet småkrypfiguren trives best – i blomsten, under steinen, på stengelen eller nede i jorden?

RESSURSER

LITTERATUR

- Steinhumle. *Synnøve Borge*. Gyldendal, 2016
- Insekter i Norge. *Anne Sverdrup-Thygeson*. Kagge forlag, 2021
- Insektenes hemmeligheter. *Anne Sverdrup-Thygeson*. Kagge forlag, 2019
- Humlas blomsterbok. *Stefan Casta*. Dreyers Forlag, 2017
- Humla bygger bol. *Stefan Casta*. Dreyers Forlag, 2023
- Humlespor. *Ole Sigurd Walla*. 2022
- Summende Barnehager, inspirasjon og veiledning. *Mirella Flood, Ann Elin Kringlen og Monica Marcella*. 2023

FILM

- Film om humleåret på YouTube – La Humla Suse
www.youtube.com/watch?v=mC2ywJwMBqs
- Dokumentarfilm om Summende barnehager på YouTube
www.youtube.com/watch?v=u6OMdxEjNv4

FACEBOOK OG NETT

- www.lahumlasuse.no (humlekasser, beplantning, aktiviteter)
- www.humlekroken.no (nettside om humle for barn)
- Facebookside og Facebookgruppe: Summende Barnehager Gruppe (her kan man poste og dele inn erfaringer)
- Søknadsportal tilskuddsordning på tilrettelegging for pollinerende insekter.
www.miljodirektoratet.no/skjema/ville-pollinerende-insekter-tilskudd/
- Humle- og villbieplakat fra Norsk institutt for naturforskning (NINA)

Bøker og plakater kan bestilles på lahumlasuse.no/butikk/

Utskrivbar plansje av småkryp i nærområdet

PDF med småkryp-illustrasjoner brukte i heftet

Digital utgave av Småkryp og småtrinn. Læringshefte tilpasset 3. til 4. trinn

Utskrivbar plansje av humle-året

La
Humla
Suse

